

**Recenzja rozprawy doktorskiej pana mgra Adama Kotowskiego pt. „Zmienność
morfologiczna i stratygraficzna czaszek oraz uzębienia nosorożców z rodzaju
Stephanorhinus (Kretzoi, 1942) oraz *Coelodonta antiquitatis* (Blumenbach, 1807) z pliocenu
i plejstocenu Eurazji”**

Rozprawa jest bardzo obszerna. Ma 725 stron. Oprócz tekstu zawiera ryciny, których jest 144, a także tabele, których jest 445. Rozprawa składa się ze strony tytułowej, dedykacji, streszczenia, abstraktu w języku angielskim, wykazu skrótów, wykazu rycin, wykazu tabel, spisu treści i ośmiu numerowanych rozdziałów, a mianowicie wstępu, celów pracy, materiału i metod, wyników, dyskusji, podsumowania i wniosków, podziękowań i bibliografii. Zdecydowaną większość rozprawy, 401 stron, stanowi rozdział pt. „Wyniki”. Na drugim miejscu, zajmując 182 strony, jest rozdział pt. „Dyskusja”. Układ treści w rozprawie jest dobry, przygotowany przyjaźnie dla czytelnika. Ryciny są wysokiej jakości, a tabele przejrzyste, dobrze zorganizowane.

Tytuł jest długi i raczej niepotrzebnie wydłużony o adnotacje dotyczące autorstwa nazw taksonów. Streszczenia w języku polskim i angielskim są informatywne i zadowalające. Wykaz skrótów raczej niepotrzebnie objaśnia powszechnie znane skróty jak ka, Ma, NCN, UWr czy str.

Rozdział pt. „Wstęp” składa się z czterech podrozdziałów zatytułowanych „Kontekst rozprawy”, „Filogeneza i systematyka”, „Mianownictwo” i „Uwagi o anatomii i morfologii”. Ten rozdział jest dobrze przygotowany i dobrze wprowadza czytelnika w główną część rozprawy.

Rozdział o celach pracy informuje, że cel rozprawy jest dwojaki: badawczy i dokumentacyjny. Celem badawczym jest analiza morfometryczna czaszek i uzębienia nosorożców z pięciu gatunków wymarłego rodzaju *Stephanorhinus* oraz wymarłego nosorożca włochatego *Coelodonta antiquitatis*, a także porównanie uzyskanych danych z odpowiednimi danymi uzyskanymi ze współczesnych gatunków nosorożców. Celem dokumentacyjnym jest przedstawienie zebranych danych pomiarowych wraz z uzyskanymi danymi geograficznymi i chronostratygraficznymi oraz informacją o repozytoriach.

Rozdział pt. „Materiał i metody” składa się sześciu podrozdziałów. Pierwszy z nich nosi raczej zagadkowy tytuł „Szkielet *S. kirchbergensis* z Gorzowa Wielkopolskiego”. Zagadkowość wynika z zastosowanego skrótu „S.”, który dotyczy nazwy rodzajowej *Stephanorhinus*. Chociaż skracanie nazw rodzajowych jest dozwolone i praktyczne, to raczej powinno dotyczyć wyłącznie skracania powtórzeń nazwy w paragrafie i raczej nigdy w tytule. Nazwy pozostałych podrozdziałów to: „Metoda pomiarów”, „Schematy pomiarów”, „Metody statystyczne”, „Repozytoria” i „Stanowiska”. Ten rozdział dobrze spełnia swoją rolę wyczerpująco i jasno

opisując materiał i metody zastosowane w rozprawie, a także to co z nimi związane i ważne.

Rozdział pt. „Wyniki” składa się 36 podrozdziałów, w których wyczerpująco i jasno opisany, pomierzony i udokumentowany zostaje szkielet *Stephanorhinus kirchbergensis* z Gorzowa Wielkopolskiego, a także czaszki, zuchwy i zęby sześciu wymarłych i pięciu współczesnych gatunków nosorożców. W tym rozdziale są również porównane zęby nosorożców w kontekście taksonomicznym, geograficznym i stratygraficznym. Wyniki są bardzo dobrze zilustrowane na rycinach i udokumentowane w tabelach.

Rozdział pt. „Dyskusja” składa się z czterech podrozdziałów, w których są zinterpretowane wyniki dotyczące czaszki, zuchwy i zębów badanych nosorożców. Dyskusja jest dobrze przeprowadzona i zilustrowana na rycinach.

Rozdział pt. „Podsumowanie i wnioski” jest dobrze napisany. Doktorant wykazuje się tutaj ostrożnością i krytycyzmem, co dowodzi dobrego zrozumienia ograniczeń związanych z badanym materiałem.

Rozdział pt. „Podziękowania” jest napisany zgodnie z przyjętymi zasadami.

W rozdziale pt. „Bibliografia” wymienionych jest 225 pozycji bibliograficznych.

Uzasadnienie wniosku

Zgodnie z art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, „[r]ozprawa doktorska [...] powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego [...] oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej [...] oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”. Rozprawa spełnia te wszystkie warunki i ponadto dowodzi bardzo dobrej znajomości przez Doktoranta paleontologicznego warsztatu naukowego i dobrej znajomości ograniczeń interpretacyjnych związanych z materiałem kopalnym. Rozprawa jest bardzo dobrze przygotowana. Jej ukończenie wymagało wiele trudu, co wynika z bardzo dużego materiału rozsianego po wielu repozytoriach. Doktorantowi udało się zrealizować postawione ambitne cele, a na szczególne wyróżnienie zasługuje część dokumentacyjna, która stanowi większość rozprawy.

Wniosek

Z całym przekonaniem stwierdzam, że rozprawa doktorska pana mgra Adama Kotowskiego pt. „Zmienność morfologiczna i stratygraficzna czaszek oraz uzębienia nosorożców z rodzaju *Stephanorhinus* (Kretzoi, 1942) oraz *Coelodonta antiquitatis* (Blumenbach, 1807) z pliocenu i plejstocenu Eurazji” w pełni spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki i na

tej podstawie wnioskuję do Rady Dyscypliny Naukowej Nauki Biologiczne UWr o dopuszczenie pana mgra Adama Kotowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Ze względu na wysokie walory rozprawy, w tym zwłaszcza dużą i istotną wartość dokumentacyjną, wnioskuję do Rady Dyscypliny Naukowej Nauki Biologiczne UWr z rekomendacją podjęcia uchwały o wyróżnienie tej rozprawy doktorskiej.

Warszawa, 27 lipca 2023 r.

prof. dr hab. Mieczysław Wolsan
Muzeum i Instytut Zoologii PAN